

Sagan om den långa och förvirrade pojken.

Det var en gång en lång och förvirrad pojke. Fastän han var stor och lång redan som sjuåring hade han svårt att hålla balansen – både på cykeln och i tanken. Han pratade ofta som om han höll ett tal, men ändrade åsikt snabbare än reklampauserna på TV.

Lärarna sa att han var “resonabel men rastlös”. Han kallade det nyfikenhet, men i själva verket var det något annat: en benägenhet att låna andras övertygelser som om de vore böcker på biblioteket – och sällan någon återlämning.

Redan som tioåring gick han med i det lilla, pytte lilla liberala partiet. Friheten var det som lockade – själva ordet lyste som en kiosk med öppet dygnet runt. Men han var inte riktigt på tå. För nu var det inte bara liberalism, utan nyliberalism. Han tänkte: det måste ju vara samma sak – bara ett ord framför, som att lägga “extra” på en milkshake eller “super” på en hjälte.

Han märkte inte hur friheten började komma med villkor. Att valfrihet blev till kundval, att ansvar blev till avskaffade skyddsnät, att solidaritet tystnade som en subventionerad kulturscen. Men han log ändå, klädd i sin för stora kavaj och blå knapp med partiets logga. För han hade ju friheten på sin sida. Trodde han.

Men långt inne i hans själ gnagde något. Det var den “lille mannen” – inte en ängel på axeln, men ett slags inre figur med stadig röst och envis blick. Den där rösten som viskade om rätt och fel, även när applåderna dånade åt annat håll.

Hans lilla liberala parti hade hittat muskler i nya allianser. Som en järnhård axelpakt smidd i pragmatismens namn – där varje leende över det ideologiska minfältet gömde en kalkylerad kompromiss. De kallade det samarbete. Han kallade det något han inte ville säga högt. För partierna de lutade sig mot – de skrämde honom. Speciellt ett av dem.

Det var inte bara retoriken, som fick det att isa längs ryggraden. Det var det där i ögonen på deras företrädare. En glimt som inte ville något med friheten – bara med makten över den.

Om den långa och förvirrade pojken hade varit verksam för femtio år sedan, då hade han sluppit det han nu tvingades kalla “partnerskap”. Då fanns fortfarande en spärr – inte bara i riksdagen, utan i ryggraden.

Men tiden hade snurrat framåt, och nu stod han där som den liberala garanten – inte av frihet, utan av normalitet. När det nya blocket intog slottet, efter att lite oväntat ha vunnit valet, log han stelt på pressbilderna. Han såg ut som någon som just insett att han gett sitt namn till ett lån han inte längre kontrollerade.

Men den långa och förvirrade pojken tystade den “lille mannen” en gång för alla. Det var inget gräl – bara en utdragen suck, som när man stänger en bok man vet att man aldrig kommer läsa om. Samtidigt började han se friheten som något obskyrt, nästan mytologiskt – en produkt för ideologiska vykort snarare än verkliga budgetförhandlingar.

Han kallade det realism, och han bar den som en rustning. Paradigmskiftet han en gång famlat i, hanterade han nu till fulländning. Ingen kunde längre säga var kompromissen slutade och han själv började.

Den långa och förvirrade pojken drogs med, svept som ett höstlov i en storm av kompromisser. Han kapitulerade, område för område. Till sist fanns inget kvar att dra sig ur – bara utrymmet mellan verklighet och självbild.

Och märkligt nog trivdes han där, i slottets dunkla gemak, där glasen klirrade och principerna långsamt förångades. Han tyckte om stämningen. Särskilt kvällarna med just honom – den han en gång fruktade

mest. De tömde flaskor som om det vore en ideologisk rening. Han ville vara hans vän, inte hans fiende. Så han kröp. Och han söp.

Det var inget samarbete längre. Det var underkastelse, maskerad till gemenskap.

När röken hade skingrats och slottsavtalet var underskrivet med välsmort språk och darrande principer, reste sig den långa och förvirrade pojken framför kamerorna. Med rak rygg och trötta ögon förklarade han: "Jag är fortfarande den liberala garanten." Det lät som en förklaring, men kändes mer som en bön.

Ingen sa emot. Ingen instämde. De flesta undvek hans blick, som om tystnaden var ett gemensamt kontrakt. Han var ensam om den uppfattningen. Men han upprepade det ändå – som om själva upprepadet kunde förvandla det till sanning.

Den långa och förvirrade pojken visste – med en tyst, obehaglig visshet – att om varje paragraf i avtalet blev verklighet, då skulle inget av det han en gång trodde på finnas kvar. Ingen liberal demokrati, ingen frihetsprincip att hålla sig i. Bara skalet, dekoren.

Och ändå talade de på slottet om historiska vingslag, om ansvarsfullt ledarskap. Men det var inte historiens andedräkt som svepte genom rummen – det var den sjukliga repressivitetsens tunga andetag, steg för steg, beslut för beslut.

Det var inte friheten som vann mark. Det var kontrollen, paketerad i saklighetens språkdiräkt.

Men det började inte här. Det började för över trettio år sedan, när något smög sig in i samhällskroppen med ny retorik och gamla intressen – det nyliberala. Det som sades handla om frihet men som långsamt försköt tyngdpunkten: från rättigheter till krav, från samhällsansvar till självoptimering.

Det gamla kravet på beslutsfattare – att skapa trygghet, jämvikt, mening – förvandlades till ett kravsamhälle där medborgarna förväntades bära både skuld och lösningar. Och ännu hårdare drabbade det dem som ännu inte hunnit bli medborgare. De som bara fick plats i berättelsen som kostnader, inte människor.

Sanningen var att det inte bara handlade om politiska val eller värderingsförskjutningar. Under ytan pågick en långsam sammanblandning – av ekonomiska intressen, inflytanden och ambitioner som lärde sig att gömma sig i välfärdens skuggor. De parasiterade på det gemensamma som om det vore ett oskyddat byte. Och de hade betalda drängar.

De kallades lobbyister, men det lät för snällt. I praktiken fungerade de som arkitekter av underminering – skickliga i retorik, välklädda och alltid med ett färdigt dokument till hands. De visste exakt hur man smög in särintressen genom dörrar som kallades samråd.

Mitt i allt kaos befann sig den långa och förvirrade pojken. Hans namn stod i dokument, i pressmeddelanden, i avtal och i protokoll – lånat, töjt, missbrukat. Så många gånger hade han "gått i god", "ställt sig bakom", "säkrat ett flertal förutsättningar" att han till sist knappt mindes vad han själv hette.

Han kunde höra sitt eget namn nämnas i radio, citeras i debatter – men det lät som någon annan. Som ett eko från en version av honom som för länge sedan tystnat. Och kvar stod han, namntecknare utan innehåll. Ett garantibevis för något han inte längre trodde på.

Till sist satt han bakom sig själv, som en skugga av ett jag han inte längre kände igen. Allt var förbi – illusionerna, lojaliteterna, lögnerna han trott var kompromisser. Det enda som återstod var rädslan.

Inte rädsla för förlusten av makt, utan för eftermälet. Tänk om det blev hans namn som brändes in i fotnoten där det stod att den långa och förvirrade pojken, en gång kallad liberal, var den som till slut satte kniven i frihetens hjärta.

All stolthet var försvunnen. Kvar fanns bara klar sikt: den råa, kalla egoism som han tidigare kallat realism. Nu såg han den – obarmhärtigt tydlig, oförneklig.

Han viskade, knappt hörbart: “Min Gud. Vad har jag gjort.”

Snipp snapp slut så var sagan slut.